Bat. Gen.
VI
423.
no. 7

260

HANDBOEK

VOOR DE

BEREDEN ARTILLERIE

TWEEDE STUK, IX

24 hal

VI 423.

HANDBOEK

VOOR DE

BEREDEN ARTILLERIE.

HOOFDSTUK IX.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1912.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-2-2010
Nomor Induk : 1305/PN-Mus
BIB - ID : 8595560
ITEM - ID : 0000 3825098
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

I. ONDERHOUD.

		BLADZ.
A.	Kleeding, uitrusting en Wapening	3
B.	Materieel	3
	a. Algemeen	3
	Het verwijderen van roest	4
	Gebruik van oliën en vetten	5
	Gebruik van den wisscher	5
	b. Gewoon onderhoud. Periodieke reinigingen	6
	1e. Algemeen	6
	2e. Het materieel der Veldartillerie	7
	3e. Het materieel der Bergartillerie	8
	4e. Verven van het materieel	10
	5e. Merken van het materieel	11
	a. Veldbatterijen	11
	b. Bergbatterijen	12
C.	Harnachementen	14
	a. In gebruik zijnde harnachementsdeelen	14
	b. In het magazijn der batterij opgelegde harnachementsdeelen	15

II. BERGING.

A.	Harnachementen	15
B.	Voertuigen, vervoermiddelen en dagelijks gebruikt materieel	16
C.	Reserve- en niet gebruikt materieel	17

III. VERANTWOORDING VAN HET MATERIEEL. WERK VAN DEN OFFICIER VAN HET MATERIEEL EN VAN DEN PARKMEESTER.

A.	Verantwoording van het materieel	18
B.	Werk van den Officier van het materieel en van den parkmeester	20

IV. INSPECTIEN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OPMERKING.

De onder-officieren moeten grondig bekend zijn met den inhoud van dit Hoofdstuk; de korporaals met den inhoud van I en II.

N.B. Woordelijke kennis mag niet worden geëischt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK IX.

I. ONDERHOUD.

A. Kleeding, Uitrusting en Wapening.

1. Hiervoor wordt verwezen naar Art. 185 van het Reglement Inw. Dienst Bereden Artillerie, naar het Voorschrift wapening en munitie der artillerie en het Voorschrift betreffende het Pistool M 11.

De volgende wenk worde nog in acht genomen:

een ieder hebbe zich te voorzien van enkele op marsch dikwijls onontbeerlijke benoodigdheden, a. d. z. een zakmes, knoopen, bindriempjes, stukjes touw, naaigereedschap enz.

B. Materieel.

a. Algemeen (1).

2. De behoorlijke gangbaarheid der verschillende deelen blijft slechts door een zorgvuldig onderhoud behouden.

3. Voor het onderhoud van in de geschutloodsen opgeborgen materieel worden de noodige stukkeknechts, voor het op het magazijn der batterij aanwezige materieel een magazijnsknecht aangewezen.

Het aantal stukkeknechts hangt af van plaatselijke omstandigheden. In den regel zal per stuk één en voor de geheele 1e Afd. G. T. (c.q. 2e Afd. G. T. en B. T.) ook één stukkeknecht worden aangewezen en aan die der stukken een helper worden toegevoegd.

4. Met de meest mogelijke gestrengheid moet er voor worden gewaakt, dat voor het schoonmaken der verschillende

(1) Voor zooverre de onderstaande bepalingen niet toepasselijk zijn op het materieel der bergartillerie, blijft daarvoor de „Aanwijzing" van kracht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

deelen en het verwijderen van roestvlekken alleen volkomen zand- en stofvrije wollen en katoenen lappen en zacht hout (poetshoutjes) worden gebezigd en nimmer ijzeren of stalen gereedschappen of sterk aangrijpende en invretende middelen als zand, blauwsteen, amaril en krijt.

5. Steeds moeten de voorgeschreven oliën en vetten worden gebruikt en alleen als deze volstrekt niet te verkrijgen zijn, mag van andere gebruik worden gemaakt, mits vrij van zuren en zouten. Lijnolie, glycerine enz. zullen dus nimmer, varkensvet, gezuiverde petroleum enz. mogen bij noodzaak wel gebezigd worden. De beslissing hieromtrent berust bij de sectie-commandanten.

6. Poetslappen worden na gebruik uitgewasschen en gedroogd.

7. Bij het schoonmaken van het materieel wordt vooral op de verschillende hoeken en groeven gelet, waarvoor gebruik wordt gemaakt van een met een lapje omwikkeld poetshoutje.

8. Poetsen zonder noodzaak en het blinkend maken van de ongeverfde deelen is verboden; schoonhouden, niet blinken moet het doel van het onderhoud zijn.

9. Bij opgeklapt achterstuk van de affuit van het 7,5 c.M. veld materieel, mag de staart niet met den grond in aanraking komen en wordt daartoe steeds op een stuk hout van behoorlijke dikte gestreken.

Het verwijderen van roest.

10. Daar roest in de ziel en op alle wrijvende deelen van het sluitstuk de bruikbaarheid sterk benadeelt, moet vooral aldaar tegen elk begin van roest zorgvuldig worden gewaakt.

11. Tot het verwijderen van roest op de ongeverfde deelen wordt de roestvlek met gezuiverde petroleum ingesmeerd en na eenigen tijd afgewreven met een poetshoutje, omwikkeld met een lapje.

Blijven hierbij zwarte plekken of roestkuiltjes over, die steeds neiging tot nieuwe roestvorming behouden, dan wordt het verder roesten door voortaan veelvuldig droog wrijven en invetten dier plaatsen tegengegaan.

12. Van geverfde deelen wordt op dezelfde wijze de roestvlek en de brokkelige verf verwijderd en de plek daarna bijgeverfd.

Gebruik van oliën en vetten.

13. Vóór het insmeren, hetzij met verf, hetzij met oliën of vetten, worden de voorwerpen goed droog afgewreven, waarna aanraking met de bloote handen zooveel mogelijk moet worden vermeden.

14. Bij het insmeren met oliën of vetten moet in het oog worden gehouden, dat alle overdadigheid hierbij schadelijk instede van voordeelig is; een dunne laag van het smeermiddel is voldoende en doelmatig. Vooral bij het uitstrijken van cylinderolie moet hierop worden gelet.

15. De richtkijkers en alle bronzen, messingen en koperen voorwerpen mogen niet met oliën of vetten behandeld en alleen schoongehouden, doch niet gepoetst worden.

De sluitstukken en wiggaten, zoomede de in de magazijnen der batterijen of in de gereedschapskarren opgelegde blanke onderdeelen van de sluitstukken en voorts de overbrengketting van het toestel voor de hoogterichting worden met geweervet onderhouden.

De ziel en alle wrijvende deelen (als opzetstang, toestellen voor de hoogte en zijdelingsche richting, spil, asarmen, neusbeslagen der disselboomen, moeren, bouten, scharnieren) worden met machine-olie onderhouden.

De glijbanen van de wieg worden bij werkdadig gebruik met machine-olie en overigens met cylinder-olie onderhouden.

Alle blanke deelen die hierboven niet zijn genoemd, worden met cylinder-olie onderhouden, met uitzondering van de randen der patroongaten in de roosters der munitiekisten, die met een drogen lap worden afgewreven en niet met olie mogen worden behandeld.

Gebruik van den wisscher.

16. Bij het 7,5 c.M. Veld materieel bestaat de wisscher uit 2 op elkander geschroefde richtbaken op het uiteinde waarvan de wisscherklos is geschroefd.

Bij het gebruik in de ziel wordt de wisscherklos met droge wollen of katoenen lappen omwikkeld, zoodanig, dat hij slechts

PERPUSTAKAAN NASIONAL

met eenige moeite vóór en achteruit bewogen kan worden. Dit laatste is noodzakelijk, daar anders de hoeken der trekken niet droog worden. De wisscher wordt eenige malen heen en weer gehaald en de lappen zoonoodig vernieuwd.

Is er kans, dat zand in de ziel is gedrongen, dan wordt de wisscher de eerste maal niet al te dik omwikkeld met zachte lappen en bedaard door de ziel gebracht.

Blijkt roest in de ziel aanwezig, dan wordt vervolgens de wisscher, met een lap, gedrenkt met petroleum of warme machine-olie, omwikkeld, door de ziel gehaald en dit herhaald, tot de bruinkleuring van de lap achterwege blijft. Vervolgens wordt de ziel opnieuw drooggewreven.

Het opnieuw insmeren van de ziel geschiedt, door een lap met olie doortrokken om den wisscherklos te wikkelen en deze zoolang door de ziel heen en weder te halen, tot geen plaatsen zonder olie meer zichtbaar zijn.

b. Gewoon onderhoud. Periodieke reinigingen.

1e. Algemeen (1).

17. Leder wordt op beide zijden met harde, droge borstels gereinigd, terwijl de met haar gevulde deelen bovendien worden uitgeklopt. Er wordt op gelet, dat de kussens vrij van mot zijn.

Het leder wordt duurzaam en lenig gehouden met vaseline, zooveel mogelijk in hoofdzaak aan de nerfzijde. Stijve Lr. artikelen, als broko's, paktasschen enz. die hun vorm niet mogen verliezen, worden alleen op de scharnierende deelen ingevet.

De in het magazijn der batterij opgelegde lederwerken worden herhaaldelijk gelucht en om de zes maanden ingevet (begin en einde natten moesson). Vertoont het leder uitslag, dan wordt het eerst buiten afgeborsteld en daarna met een drogen lap afgewreven. Is het leder hier en daar hard geworden, dan wordt ongeveer 14 dagen na het invetten eerst zacht en daarna hard met de hand gekrispeld, met de nerf naar binnen.

Leder wordt zoo min mogelijk met ijzer in aanraking gebracht, daar hierdoor zwarte, brokkelige plekken ontstaan.

(1) Voor het onderhoud van het in de magazijnen opgelegde materieel zie Instructie Inventaris.

Stooten worden derhalve zoo mogelijk uit de gespen, ringen en beugels gedaan.

18. Touwwerk moet dikwijls uit elkaar gerold en gelucht worden. Is het op marsch vuil geworden, dan wordt het schoongeborsteld en zoo noodig met water gereinigd en daarna in de schaduw gedroogd. Om den nadeeligen invloed van het steeds opgerold zijn der ophoudreepen enz. te ontgaan, moeten zij in de loodsen der batterijen steeds ontwikkeld over latten of pennen worden gehangen en alléén vóór het uitrukken worden gerold.

19. In bepakte voertuigen of vervoermiddelen worden blanke IJ of St. deelen, na ingesmeerd te zijn, met papier omwikkeld.

2e. Het materieel der veldartillerie (1).

20. Na thuiskomst van iedere oefening:

a. Den richtkijker en den batterijkijker in het magazijn der batterij inleveren.

b. Alle voertuigen uitwendig van stof en vuil ontdoen, de geverfde deelen hiertoe met water afwasschen of met vochtige doeken afnemen en weder droog wrijven.

c. Het sluitstuk uitwendig (derhalve door gewoon openen zonder uit den vuurmond te nemen) reinigen.

d. Binnen- en buitenstelschroef zoover mogelijk uitdraaien en reinigen.

e. Den opzetstang uitnemen en deze, zoomede de blanke deelen, in den opzetkoker zichtbaar, reinigen.

f. Van de radremmen der verschillende voertuigen in het byzonder de schroefdraad van remschroef en remmoer, onder voortdurend draaien, van stof en vuil ontdoen en weder insmeren (dus niet uiteennemen).

g. De tempeertoestellen, zoo deze gebruikt zijn, aan de binnenzijde reinigen.

h. Alle smeergaten opnieuw voorzien.

i. Alle schroeven en moeren nazien en zoo noodig vastdraaien.

(1) De met een * gemerkte reinigingen geschieden steeds onder toezicht van een officier. Zie Hoofdstuk VI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

21. Eenmaal 's weeks, benevens na iedere oefening, waarbij het materieel nat is geworden of aan sterk inwaaien van zand of stof is blootgesteld geweest:

a. Alle voertuigen uitwendig en, behoudens de voorschriften op het uiteennemen, ook inwendig grondig reinigen, waartoe de patronen worden uitgenomen (1).
b. Het sluitstuk uit elkaar nemen en de onderdeelen alsmede de ligplaats reinigen; daarna weder ineenzetten.
c. De ziel reinigen.
d. De stofkappen van de raden nemen en de raden afnemen; assen, naven en stofkappen reinigen.
e. De kettingkast afnemen en schoonmaken en de overbrengketting reinigen.

22. Eens in de twee maanden:

a. De neusbeslagen der disselboomen inwendig reinigen.
b.* Het dekstuk en de stofkap van het stelschroefdraagstuk afnemen en de inwendige deelen reinigen.
c.* De pakking van den hydraulischen rem reinigen.

23. Eens per half jaar:

a.* Den hydraulischen rem uit elkander nemen, reinigen en weder ineenzetten.
b.* Het kanon, de wieg en den wiegdrager afnemen en reinigen.
c.* De toestellen voor de hoogterichting en voor de zijdelingsche richting uit elkander nemen en reinigen.
d.* Het tempeertoestel uit elkander nemen en reinigen.

3e. Het materieel der bergartillerie.

24 t/m 27. Vast te stellen na invoering van nieuw materieel. Voorloopig blijven de voorschriften der „Aanwijzing" van kracht.

---

(1) Zie het slot van punt 15.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4e. Verven van het materieel.

28. Voor zooverre het materieel geverfd uit de magazijnen van oorlog is ontvangen, wordt het bij de batterijen met verf onderhouden.

Het wordt minstens eenmaal 's jaars (1) geverfd en wel in den regel in de eerste helft van den drogen moesson.

29. Voordat het materieel wordt geverfd, wordt het door wasschen met sodaloog (1 K.G. soda op 6 Liter water) van de oude verflaag ontdaan.

Deze bewerking geschiedt als volgt:

Men bestrijkt het voorwerp bij gedeelten met deze loog en wascht het, zoodra de verf begint los te laten, met zuiver water af, waarbij men gebruik kan maken van oude lappen of klapperbast; is na deze eerste bestrijking de verf niet genoegzaam verwijderd, dan wordt de bewerking op dezelfde wijze nog een of tweemalen herhaald. Men moet hierbij zorgvuldig opletten, dat de losgemaakte verf niet weder opdroogt voor men begint af te wasschen, waarom het aanbeveling verdient slechts kleine gedeelten in eens met loog te bestrijken.

De op deze wijze behandelde voorwerpen mogen niet weder geverfd worden, voordat zij goed droog zijn.

De voertuigen worden ontpakt en voor zooveel noodig uiteengenomen, waarbij de toestand der afzonderlijke deelen wordt onderzocht.

De gaten, barsten en scheuren, die bij houtwerk zichtbaar komen, moeten worden gebreeuwd (2). Roest wordt verwijderd, zie punt 12.

30. Het materieel der bereden artillerie wordt, voor zoover zulks bij uitzondering niet anders is voorgeschreven, geverfd met bruingrijze verf. Voor de samenstelling wordt verwezen naar den instructie-inventaris.

Op de metalen deelen wordt deze verf niet rechtstreeks aangebracht, doch deze worden eerst met menie geverfd.

---

(1) Zoo noodig tweemaal, in welk geval zulks den Chef van het Wapen wordt gerapporteerd.

(2) Bij het breeuwen dient te worden nagegaan of de barsten of scheuren ook voor de sterkte schadelijk zijn; de barsten of scheuren moeten tot nagenoeg aan den bovenkant met werk worden gevuld; in de open gebleven ruimte wordt een weinig gekookte lijnolie gestreken en daarna het geheel met stopverf aangevuld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Voor zoover zulks in den instructie-inventaris is voorgeschreven, worden de houten deelen ééns of twee maal met bruingrijze verf bestreken.

31. De verf moet goed worden uitgestreken; de reten van alle in- en uitspringende hoeken, zoowel als de tusschenliggende deelen moeten, evenals de meer in het oog vallende oppervlakte, met verf worden gedekt.

Eerst als de eerste laag verf behoorlijk droog is, wordt zoo noodig (zie boven) het ten tweede male verven begonnen. Het verdient aanbeveling het verven onder dak te doen geschieden.

5e. Merken van het materieel.

32. Alle merken worden aangebracht met witte verf, de hoofdletters hoog 0,03 M. en in breedte en dikte geevenredigd aan gewone drukletters. De kleine letters hebben de halve hoogte der hoofdletters en worden op dezelfde grondlijn geplaatst als deze.

a. Veldbatterijen.

33. De affuiten, munitie voor- en achterwagens, gereedschapskarren en smidskarren, worden gemerkt met het nummer der batterij op de volgende wijze:

..... e Vd.

De affuiten worden bovendien gemerkt: Nº 1 (2, 3 of 4), de munitie voor- en achterwagens van de gevechtsbatterij met: G. B. Nº 1 (t/m 4), die van de 1e en 2e Afd. G. T. respectievelijk: G. T. I Nº 1 (t/m 4) en G. T. II Nº 1 (t/m 4). Achter het merk op de munitie voorwagens der gevechtsbatterij wordt voorts gesteld V of C, naarmate ze bij den vuurmond of bij den caisson behooren.

De gereedschapskarren worden, behalve met het batterijnummermerk als boven, nog gemerkt Nº 1 en Nº 2.

Omtrent de merken, aan te brengen op de schilden en zijwaartsche draaiwielen, zie Hoofdstuk VI.

34. De plaatsen der in 33 genoemde merken zijn:

Voor de affuiten: Op den linkerzijwang van het voorstuk, de voet der letters op 0,03 M. van en evenwijdig aan den onderkant der zijwang, de voorkant van het merk overeen-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

komende met den voorkant van het schuurplaatje, batterij-nummermerk en stuksnummer achter elkander.

Voor de munitie voorwagens: Op den voorkant der munitiekist, het batterij-nummermerk rechts en de andere merken op dezelfde lijn links van de verticale versterkingsreep, resp. de achterkant en de voorkant van het merk op 0,05 M. van de zijkanten van dien reep en de voet der letters 0,1 M. van den bovenkant der kist.

Voor de munitie achterwagens: Op den voorkant der munitiekist, het batterij-nummermerk rechts en de andere merken op dezelfde lijn links van het gat voor de remschroef, resp. de achterkant en de voorkant van het merk op 0,05 M. van de zijkanten van het gat en de voet der letters op 0,08 M. onder de regenlijst.

Voor de gereedschapskarren: (later in te vullen).

Voor de smidskarren: (later in te vullen).

b. Bergbatterijen.

35 en 36. (Later invullen; voor het oude materieel blijven de bepalingen in punt 8 van het vroegere Handboek Eerste deel van kracht).

PERPUSTAKAAN NASIONAL

C. Harnachementen.

a. In gebruik zijnde harnachementsdeelen.

37. Telkens na gemaakt gebruik worden de tuigen met lappen en droge borstels afgewreven en afgeborsteld. Alleen dan mogen ze met eenen vochtigen lap worden schoongemaakt, wanneer zulks noodig is ter verwijdering van modder, opgedroogd zweet enz. Men laat daarna de tuigen in de schaduw drogen en zet ze niet in elkander, voordat ze goed droog zijn.

38. De tuigen, behalve de hamen, moeten minstens éénmaal per week geheel uit elkander genomen, nauwkeurig nagezien en gereinigd worden. Niet dan bij noodzakelijkheid tot reiniging van de bevestigingsknoppen, worden de hamen uit elkander genomen.

39. Minstens éénmaal per maand worden de van tuigleder of pinkenleder vervaardigde tuigdeelen, waarbij zachtheid, lenigheid en buigzaamheid vereischten zijn, alsook de binnenzijde der tuigdeelen, welke in aanraking komen met de dierlijke huid, door middel van een met vaseline doortrokken wollen lap ingevet. Indien de lederwerken nogal eens door en door nat worden moet het invetten 2 maal per maand plaats hebben. Tot het invetten wordt de nerfzijde, c.q. de binnenzijde der tuigdeelen, door middel van een met water natgemaakten lap goed gewreven, opdat het leder de vaseline gemakkelijker en gelijkmatiger kan opnemen. Het bevochtigen mag niet zoover gaan, dat zich bij dubbelvouwen van het leder kleine waterdruppels vertoonen. Daarna wrijft men de vaseline met den wollen lap flink in het leder.

40. De dekens worden ontvouwen, in den wind gedroogd en daarna uitgeklopt en uitgeborsteld. Van tijd tot tijd worden zij met gele zeep uitgewasschen.

Bij herstellingen van paardedekens moet voor naaisel en stopsel uitsluitend zwart kemelsgaren (1) (dubbel genomen) gebezigd worden, terwijl de herstellingen zich zoo noodig moeten uitstrekken tot het inzetten van geheele vakken, waartoe lappen bij de betrokken magazijnen van oorlog moeten worden aangevraagd.

(1) Dit kemelsgaren kan uit de Mn. v. O. ontvangen worden tegen betaling (gelden bij tarief 46/*c* punt 26 toegestaan voor stalbenoodigdheden).

41. De stangen, trenzen, stijgbeugels en kinkettingen worden afgewasschen, afgedroogd en de blanke deelen daarna met fijne steen gepoetst, waarbij het verboden is de stang met een der ringen ergens aan te bevestigen, daar zij dan bij het poetsen verbuigt.

42. Alle IJ. deelen met uitzondering van stang, trens, stijgbeugels en kinkettingen worden dun bestreken met koolteervernis, waarbij men moet zorg dragen de Lr. deelen niet met deze stof aan te raken.

Van tijd tot tijd krabt men die IJ. deelen geheel blank alvorens ze weder te bestrijken.

43. De poetszakken moeten, wanneer zij niet bepakt zijn, steeds opgevuld zijn met stroo of droog gras ten einde het leder in den vorm te houden.

44. Nieuwe tuigdeelen worden niet in gebruik gesteld voordat zij behoorlijk passend zijn bevonden. Vooral zal hierbij worden nagegaan of de stooten behoorlijk door de gespen kunnen schuiven, of de gespdoorngaten voldoende grootte hebben, enz. (1).

b. In het magazijn der batterij opgelegde harnachementsdeelen.

45. Hiervoor gelden de in punt 17 gegeven algemeene voorschriften.

Vooral gebruikte tuigdeelen worden vóór het opleggen goed nagezien en schoongemaakt.

Bij de zesmaandelijksche invetting (zie punt 17) worden tevens de daarvoor in aanmerking komende IJ. deelen zoo noodig opnieuw gezwart, de blanke deelen met cylinder-olie bestreken.

II. BERGING.

A. Harnachementen.

46. Hiervoor wordt verwezen naar het Handboek Hfdst. VIII (Aanwijzingen omtrent het paardetuig bij de veldartille-

(1) Alle riemen, waarin het aantal gespdoorngaten niet toereikend blijkt te zijn, kunnen plaatselijk naar behoefte van meer gaten worden voorzien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

rie en bij de bergartillerie). Omtrent de berging in bivaks zie Handboek Hoofdstuk II.

B. Voertuigen, vervoermiddelen en dagelijks gebruikt materieel.

47. Het bovengenoemde materieel wordt zoodanig onder dak gebracht, dat het voor zooveel noodig en mogelijk tegen atmospherische invloeden, zand en stof is beschut.

In het garnizoen zijn daarvoor beschikbaar de geschutloodsen (1).

48. De geschutloodsen behooren buiten de uren, waarin aldaar gewerkt wordt, gesloten te zijn; de korpscommandant stelt die uren vast, waarbij rekening te houden met den duur der oefeningen.

Dagelijks wordt per batterij een der stukkeknechts bij toerbeurt als planton-loods aangewezen. Deze moet zich gedurende de vastgestelde uren, waarop de loods geopend is, aldaar ophouden. Hij is verantwoordelijk voor het openen en sluiten der loods op de vastgestelde tijdstippen. De sleutels worden door hem ontvangen van en afgegeven aan den Commandant der kampementswacht.

Wanneer de parkmeester zich in de loods bevindt is deze, overigens de planton-loods verantwoordelijk, dat door niemand beneden den rang van officier aan de stukken wordt gewerkt dan door of onder toezicht van verantwoordelijk personeel (stukkeknechts en stukscommandanten) en slechts voor zoover hun stuk betreft.

Buiten het garnizoen gaat deze verplichting over op de parkwacht. (Zie Hoofdstuk II).

49. De kanonnen zijn in de geschutloodsen steeds voorzien van het sluitstuk — in gewone gevallen ingericht voor exercitie — de mondkap en het kulasovertrek.

De raden behooren bij andere dan houten vloeren op zwalpjes te worden geplaatst.

Alle kijkerinstrumenten worden in de magazijnen der batterijen in de daarvoor bestemde luchtdichte kisten opgeborgen, slechts uitgegeven voor die oefeningen, waarbij ze noodig zijn

(1) Indien in de geschutloods de ruimte ontbreekt, om daarin ook het materieel der IIe Afd G. T. van eene veldbatterij op te bergen, wordt dit in het betrokken M. v. O. opgelegd en om het jaar omgewisseld met dat van de Ie Afd. G. T.

en onmiddellijk na thuiskomst weder ingenomen. Alvorens in de kisten te worden opgeborgen worden ze onder toezicht van den parkmeester met droge zeemlappen zorgvuldig afgewreven.

Het telefoonmaterieel wordt eveneens in den regel in de magazijnen der batterijen opgeborgen.

50. Alle met scherpe munitie gevulde voertuigen of vervoermiddelen behooren met hangsloten gesloten te zijn.

51. Bij de Veldartillerie zijn de kanonnen steeds voorzien van den geregelden opzet en het vizierovertrek; de affuit of caissonachterwagen behoort opgelegd, de wiegklauw gesloten, de klembeugel aangehaald en het achterstuk met de halfronde bout vastgezet te zijn.

De disselboomen worden door steunhouten zoodanig ondersteund, dat ze nagenoeg horizontaal zijn. Van de niet dagelijksch uitrukkende voertuigen worden de raden na afloop van de tweemaandelijksche inspectie op een ander nummer gesteld.

52. Bij de bergartillerie worden de vuurmonden opgelegd en de staarten op blokjes geplaatst. De munitiekisten worden paarsgewijze met de oogen naar elkander toe op stellingen geplaatst.

De bedieningsgereedschappen worden stuksgewijze bij elkander tegen den wand opgehangen, de reserveraden zoomogelijk op de raddragers gestoken en deze aan stevige spijkers opgehangen, de lamoenberries met het dwarshout naar boven op zwalpjes tegen den wand geplaatst.

53. De berging van het materieel wordt overigens door de batterijcommandanten geregeld, zoodanig, dat in verband met de beschikbare ruimte de verschillende onderdeelen r e g e l m a t i g zijn opgesteld en een spoedig uitrukken verzekerd is.

De parkmeester zorgt voor o r d e l i j k e opstelling overeenkomstig de gegeven bevelen (gerichte assen, zijkanten der munitiekisten enz.).

C. Reserve- en niet gebruikt materieel.

54. De korpscommandant bepaalt in verband met het oefeningstijdperk (training, bij de oefeningen benoodigd materieel) in hoeverre de verschillende voertuigen en vervoermiddelen bepakt in de geschutloodsen worden opgesteld, behoudens het voorgeschrevene in punt 49.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

55. Het overige materieel, voor zooverre niet in de werkplaatsen in gebruik of aldaar opgeborgen (reserve ijzers) wordt in de magazijnen der batterijen opgelegd, waarbij rekening te houden met de daaromtrent in den Instructie-Inventaris gegeven voorschriften.

III. VERANTWOORDING VAN HET MATERIEEL. WERK VAN DEN OFFICIER VAN HET MATERIEEL EN VAN DEN PARKMEESTER.

A. Verantwoording van het materieel.

56. De Veld- en Bergbatterijen hebben het materieel, dat volgens uitrustingstaat bij die batterijen voorhanden moet zijn, alsmede het materieel, dat ingevolge machtiging van den Wapenchef boven die uitrusting aanwezig moet zijn, in bruikleen van verschillende Mn. v. O.

Hiertoe zijn op last van de directeuren van het materieel leenbewijzen in duplo opgemaakt, waarop dat materieel vermeld staat, welke stukken geteekend worden voor de verstrekking door de beheerders van de Mn. v. O., waaruit het materieel afkomstig is, voor de ontvangst door de betrokken B. Cn. en voor gezien door de betrokken directeuren.

Het origineel berust bij den beheerder, het duplicaat bij den B. C.

57. De B. C. blijft steeds aansprakelijk voor het in bekwamen staat zijn van het materieel en voor de behoorlijke uitrusting van de aan hem toevertrouwde batterij.

Bij overgave en overname van een batterij vergewist de optredende B. C. zich, ten overstaan van den aftredenden B. C., dat al het materieel in bekwamen staat aanwezig is, waarna op het leenbewijs door den aftredenden B. C. voor de afgifte en door den optredenden voor de ontvangst wordt geteekend, ook op het origineele bewijs, dat daartoe wordt opgevraagd. (In byzondere gevallen, b.v. overplaatsing met spoed van den aftredenden B. C., wordt ter opname van het materieel door den Korpscommandant eene commissie benoemd, waarvan de officier belast met het materieel deel uitmaakt. Bij accoord bevinding doet de commissie daarvan blijken op het leenbewijs).

58. Bij volgende overgaven en overnamen kan hetzelfde leenbewijs dienen, zoodat dit document slechts in hoogst zeldzame gevallen door een ander stuk zal vervangen dienen te worden.

59. Bij bevonden verschillen bij eene opname bij overgave en overname, die door den aftredenden B. C. niet kunnen worden toegelicht, geeft deze eene verklaring af, waarop de vergoeding van het kostende kan worden opgelegd.

60. De ingrediënten, benoodigd voor het onderhoud van het materieel, worden maandelijks, of naar gelang van de omstandigheden tusschentijds op af te geven bons verstrekt (zie Art. Order Nº 65).

Op het leenbewijs geeft dit geen mutatie, daar de afschrijving geschiedt bij het M. v. O., waaruit het materieel aan de batterij is verstrekt.

61. Wekelijks dient de B. C. aan den Directeur van het materieel een staat in, vermeldende de afgekeurde artikelen met omschrijving van de defecten, waarop ze door bekwame voorwerpen uit het M. v. O. worden vervangen.

De verhandeling der afgekeurde goederen heeft bij de boeken van genoemd magazijn plaats en geeft dus bij de batterij geen mutatie op het leenbewijs.

62. Herstellingen aan materieel moeten zooveel doenlijk plaatselijk geschieden; het hiertoe benoodigde wordt uit het betrokken M. v. O. ontvangen.

De verhandeling der hierop betrekking hebbende administratieve bescheiden heeft bij dat magazijn plaats.

63. Alle afschrijvingen van verbruikte munitiën en ernstvuurwerken hebben eveneens plaats bij de betrokken Mn. v. O. Hiertoe worden aan den directeur van het materieel aangeboden:

a. bij saluutschoten, — de betrekkelijke Garnizoensorder in origineel, waarbij het saluut is bevolen.

De officier, die belast is geweest met het saluut, stelt hierop eene door hem geteekende opgave van de daarbij verbruikte munitie;

b. bij practische oefeningen, — eene door den leider dier oefeningen geteekende opgave;

c. bij gedane proeven, — eene door den officier, met die proeven belast geweest, geteekende opgave.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

64. Omtrent voorwerpen, die met of buiten schuld der gebruikers zijn verloren geraakt, wordt een vergoedingsrapport of een proces-verbaal opgemaakt.

Tegen afgifte van deze bescheiden worden in de betrokken Mn. v. O. nieuwe goederen ontvangen.

Ontvreemde voorwerpen worden evenzoo op proces-verbaal verhandeld en door nieuwe vervangen.

65. Paardetuig, poetsgereedschap enz., dat in aanraking is geweest met besmette dieren en moeilijk te desinfecteeren of van geringe waarde is, wordt verbrand. Deze voorwerpen worden eveneens op proces-verbaal verhandeld en door nieuwe vervangen. Van de commissie, die de noodzakelijkheid tot vernietiging van die voorwerpen moet constateeren, maakt de paardenarts deel uit.

B. Werk van den Officier van het materieel en van den parkmeester.

66. De B. C. wijst een van de officieren zijner batterij aan, om hem behulpzaam te zijn in de zorg voor het materieel. Deze officier wordt: „Officier belast met het materieel" genoemd. Aan hem wordt een onderofficier toegevoegd als parkmeester.

67. De officier van het materieel is tegenover den B. C. verantwoordelijk, dat het materieel in bekwamen staat blijft verkeeren.

Voor zooverre het materieel bij een der sectiën of afdeelingen van den gevechtstrein is ingedeeld, worden opgemerkte byzonderheden door hem aan de betrokken commandanten medegedeeld.

Hij is voorts belast met het toezicht op de werkzaamheden van de werklieden der batterij en ziet toe, dat zoowel daarbij als bij het onderhoud van het materieel de noodige zuinigheid wordt betracht.

68. De parkmeester is belast met het algemeen toezicht op de werkzaamheden der stukkeknechts en op die van den magazijnsknecht.

De verschillende staten, op het materieel betrekking hebbende, worden door hem opgemaakt en den officier van het materieel aangeboden.

De ontvangsten, verwisselingen en inleveringen in het magazijn van oorlog hebben onder zijn direct toezicht plaats.

Als regel wordt hij belast met de opleiding van stukkeknechts.

69. Voor zoover zulks mogelijk en bij andere voorschriften (zie o.a. Hoofdstuk VI) niet verboden is, worden alle herstellingen op last van den officier belast met het materieel en met voorkennis van den B. C. door de bij de batterij gedetacheerde werklieden verricht. De parkmeester houdt hierop toezicht en zorgt dat de voor de herstelling gegeven bevelen worden uitgevoerd.

Hij houdt daarvan aanteekening in de werkboeken, die voor ieder werkman afzonderlijk worden aangelegd.

De werkboeken worden dagelijks aangehouden en bevatten onder vermelding van den aard der werkzaamheden het aantal dagen, waarop gewerkt, niet gewerkt of overgewerkt is.

Zij worden dagelijks door den officier belast met het materieel nagezien en, na het nagaan van het verrichte werk, geparafeerd.

70. Maandelijks worden, naar de in de werkboeken gehouden aanteekeningen, de z.g. werkgeldstaten opgemaakt, die, na door den officier belast met het materieel te zijn nagezien en geparafeerd en door den B. C. te zijn geteekend, door den Korpscommandant worden geviseerd, waarna de daarop uitgetrokken werkgelden bij den kwartiermeester ter uitbetaling aan rechthebbenden worden ontvangen.

De werkboeken, op welker omslagen is aangeteekend voor welken werkman zij zijn aangelegd, kunnen als volgt worden ingericht:

Maand Augustus 19 ....

Datum.	Waaraan gewerkt.	Aantal werkdagen.
1e.	Voorwagenkist. G. B. N°. 2.....	1
2e.	Feestdag, niet gewerkt.....	—
3e.	Voorwagenkist. G. B. N°. 2 en 6 steunhouten aangemaakt.....	1½
	enz.	
30e.	Munitiekisten N°. 26, 27, 34 en 40.....	1½
31e.	Feestdag, niet gewerkt.....	—
	Totaal aantal werkdagen.....	31

Totaal 31 werkdagen voor den Europ: werkman 2de kl. wagenmaker N. N. per dag à *f* ..... *f* .....

PERPUSTAKAAN NASIONAL

IV. INSPECTIEN.

71. Dagelijks wordt door de stukscommandanten, tijdens den middagstaldienst nagegaan, of het materieel en het harnachement behoorlijk is gereinigd.

72. Op dagen, waarop het sluitstuk uit elkander is genomen (zie punt 21 sub *b*), wordt dit voor het in elkander zetten door hen zorgvuldig op roest en bramen geinspecteerd.

73. Behoudens de gewone dagelijksche contrôle worden de volgende inspectien gehouden:

a. Eenmaal 's weeks:

De richtkijkers door de sectiecommandanten, de batterijkijker door den officier van het materieel.

b. Eens in de twee maanden:

1e. De neusbeslagen der disselboomen;
2e. Het inwendige van het stelschroefdraagstuk;
3e. De pakking van den hydraulischen rem;
4e. De stand der richtmiddelen;
5e. De toestand der raden.

c. Eens per half jaar.

1e. De hydraulische rem;
2e. De samenstelling van kanon, wieg en wiegdrager;
3e. De toestellen voor de hoogte- en de zijdelingsche richting;
4e. Het tempeertoestel.

74. De toestand der raden wordt o.m. nagegaan door het rad te draaien en de beweging ten opzichte van eenig vast punt (remklos) te beoordeelen.

Slingert het rad aanmerkelijk, dan is de bevestiging der speken tusschen de naafplaten onvoldoende; wordt zulks niet veroorzaakt door het loszitten der naafbouten, dan is vervorming van een of meer onderdeelen van het rad de reden van het slingeren en moet het rad verwisseld worden.

75. Komt het bij eenig kanon voor, dat met grond getwijfeld wordt aan de evenwijdigheid van ziel en richtas, voordat over een standaardopzet en een standaardkijker beschikt kan worden dan wordt op de navolgende wijze nagegaan hoe groot de afwijking is, met behulp van den evenwijdigheidscontroleur tot 7,5 c.M. Vd.

Bij verticalen stand van den richtkijker, op 0 gestelden opzet, hoogterondsel op 200, horizontalen stand van affuitas

en zielas, zijn de horizontale en verticale afstanden van richtas en zielas gelijk aan die van de kruispunten der kruisen op de richtschijf, zoo deze laatste is opgehangen met de bovenzijde horizontaal tegen een vlak loodrecht op de zielas.

Voor het controleeren gaat men als volgt te werk:

Het kanon wordt opgesteld met den vuurmond midden op de affuit op een zooveel mogelijk horizontalen harden bodem in eene richting loodrecht op den wand, waaraan men de richtschijf wil hangen en op 50 à 100 M. daarvan verwijderd.

De afstandschijf wordt op 0 gedraaid, opzet en richtkijker worden geplaatst en het kanon wordt waterpas gesteld.

Men brengt de buis, met de ligplaats voor den kijker achterwaarts gekeerd, van voor naar achter in de ziel, nadat de centreerring met de kleinste uitwendige middellijn op het naar voren gekeerde uiteinde van de buis is geschoven; en plaatst dien centreerring in de monding. Daarna plaatst men den tweeden centreerring en drukt dien vast in het achtereinde van de ziel. Men brengt de buis nu zoover naar achteren, dat zij iets achter de kulas uitsteekt en plaatst daarna den kijker in de buis (1). (Bij schelle belichting met jaloeziedop). Vervolgens wordt de as der tappen horizontaal gesteld middels een buisniveau of quadrant en door het aanbrengen van wigjes onder een der raden. Daarna stelt men den opzet verticaal door de luchtbel te laten inspelen.

Men hangt vervolgens de richtschijf zoodanig op, dat het kruis rechts onder zoo goed mogelijk samenvalt met het kruis in den zielkijker, en de bovenkant van de richtschijf horizontaal is. Daarna laat men door draaiing aan de draaiwielen voor zijwaartsche richting en terreinhoek het snijpunt der kruisdraden geheel samenvallen met het kruispunt rechts onder op de richtschijf. Bij evenwijdigheid van zielas en richtas moet nu het kruispunt van het kijkerhuis, bij op 0 gesteld zijwaartsch rondsel en op 200 gesteld hoogterondsel, samenvallen met het kruispunt van het kruis links boven op de richtschijf. Komen deze niet overeen dan kan men door draaiing aan het bovenste en het zijwaartsche rondsel van den kijker de kruisen laten samenvallen en tevens daardoor de fout zoowel in verticalen als in horizontalen zin in $^0/_{00}$ aflezen.

(1) De zwart gekartelde ring dient om de kruisdraden, de voorste om het beeld scherp in te stellen. Om de kruisdraden in den kijker in den juisten stand te krijgen, moet er bij het plaatsen van den kijker op worden gelet, dat de streep van de buis, waarin de eigenlijke kijker beweegbaar is, bovenwaarts gekeerd is. Door draaiing aan den kijker worden daarna de kruisdraden in den juisten stand gebracht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Wil men nog nauwkeuriger de fout meten, dan plaatst men het stuk met den kijker op een vooruit gemeten afstand van de richtschijf (b.v. 40 M.). Men laat alsdan door iemand een potloodpunt door aanwijzing brengen op de plaats, waar het kruispunt van het kijkerhuis zich op de schijf afteekent. Door meting van den afstand van dit punt tot het kruispunt van het richtschijfkruis kan men nu de fout in veel kleinere fractiën bepalen (daar 1‰ bij een afstand van 40 M. reeds een fout van 4 c.M. op de richtschijf teweeg brengt).

Daar de fouten gedeeltelijk door speling van den opzet in het huis en van den richtkijker in den opzet kunnen ontstaan, moet dezelfde bewerking (richten en opnemen van de fouten) 4 maal worden uitgevoerd, waarbij telkens opzet en richtkijker worden uitgenomen en weder geplaatst.

Bedraagt de fout meer dan 5‰ dan moet het kanon met de daarbij behoorende richtmiddelen ter nader onderzoek en herstelling naar den A. C. W. worden opgezonden. Bedraagt de fout minder dan 5‰ dan wordt hiervan aanteekening gehouden in het geschutboekje, en hiermede bij het stellen der richtmiddelen bij werkdadig vuur rekening gehouden.

76. Overigens zullen de B. Cⁿ. andere Inspectien houden of gelasten, naar gelang hun zulks noodig voorkomt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL